

Energi- och näringsminister Ebba
Busch
Klimat- och näringsdepartementet

Stockholm den 2026-06-30

Begäran om ändring av förordning om statligt stöd för att förbättra leveranssäkerheten i elsystemet (SFS 2025:1487)

Inledning

Regeringens satsning Kraftlyftet syftar till att stärka leveranssäkerheten i elsystemet genom att ge stöd till företag för utvalda åtgärder. Stödet omfattar investeringar som i nuläget inte bedöms kunna genomföras på marknadsmässiga villkor. Särskild vikt läggs vid insatser som bidrar till att upprätthålla och förbättra leveranssäkerheten samt möjliggör anslutning av ny elanvändning till elnätet.

Nuvarande utformning av förordningen om statligt stöd för att förbättra leveranssäkerheten i elsystemet (SFS 2025:1487), förkortat Kraftlyftsförordningen, omfattar dock inte stöd till elproduktion baserad på vätgas. Därmed saknas möjlighet att ge stöd till exempelvis bränsleceller och gasturbiner som drivs med vätgas.

Energigas Sverige anser att förordningen bör justeras så att investeringsstöd även kan ges till anläggningar där vätgas omvandlas till el, såsom bränsleceller och gasturbiner. Detta är en viktig förutsättning för att Kraftlyftet fullt ut ska kunna bidra till ett robust och flexibelt elsystem, där överskott av fossilfri el kan tas tillvara och användas för att stärka leveranssäkerheten.

Mot den bakgrunden anser Energigas Sverige att Kraftlyftsförordningen bör kompletteras så att investeringsstöd även kan lämnas i enlighet med villkoren i artikel 36 i förordning (EU) nr 651/2014, förkortat GBER. Detta skulle möjliggöra att även satsningar på gasturbiner som drivs med vätgas och bränsleceller omfattas av stödet.

Gällande rätt

I den mån det finns tillgängliga medel får stöd enligt Kraftlyftsförordningen lämnas i form av investeringsstöd, i enlighet med villkoren i kapitel I och artikel 41 i GBER.

Enligt artikel 41 i GBER är investeringsstöd för att främja energi från förnybara energikällor, förnybar vätgas och högeffektiv kraftvärme, med undantag för el som produceras med förnybar vätgas, förenliga med den inre marknaden enligt artikel 107.3 i fördraget. Sådant stöd undantas också från anmälningsskyldigheten enligt artikel 108.3 i fördraget, förutsatt att villkoren i artikeln och i kapitel I är uppfyllda.

Mot denna bakgrund begränsas möjligheten att bevilja investeringsstöd för produktion av el från förnybar vätgas av GBER. Detta innebär att stöd i dagsläget inte får lämnas till bränsleceller eller gasturbiner som drivs med vätgas.

Investeringsstöd kan dock även ges inom ramen för artikel 36 i GBER. Till skillnad från artikel 41 innehåller denna bestämmelse inte någon begränsning avseende stöd till vätgas som omvandlas till el.

Investeringsstöd enligt artikel 36 omfattar stöd till investeringar i utrustning, maskiner och infrastruktur som använder vätgas, liksom till infrastruktur för transport av vätgas. Detta gäller i den mån den använda eller transporterade vätgasen klassificeras som förnybar vätgas (RFNBO). Det gäller också koldioxidsnål vätgas som produceras med el som inte kan klassificeras som förnybar, under förutsättning att det kan visas att den elbaserade vätgasen uppnår en minskning av växthusgasutsläppen under hela livscykeln med minst 70 procent jämfört med en fossil motsvarighet om 94 g koldioxidekvivalenter per MJ.

Ärendet

Energigas Sverige föreslår att Kraftlyftförordningen ändras så att investeringsstöd får ges i enlighet med villkoren i kapitel I samt artikel 41 eller, i tillämpliga fall, artikel 36 i GBER. En sådan ändring skulle möjliggöra att även satsningar där förnybar eller koldioxidsnål vätgas omvandlas till el kan omfattas av stödet, exempelvis genom gasturbiner som drivs med vätgas eller bränsleceller.

Skälen för förslaget

Sverige och EU befinner sig i en energi- och klimatomställning där elektrifiering och en kraftigt ökad andel fossilfri och förnybar elproduktion är avgörande för att nå klimatmålen. Inom EU:s klimat- och energipolitik, bland annat genom Fit for 55-paketet och målet om klimatneutralitet till 2050, betonas behovet av att snabbt bygga ut den förnybara elproduktionen och skapa ett mer flexibelt och integrerat energisystem. Omställningen bidrar inte bara till att minska utsläppen, utan stärker också försörjningstryggheten, näringslivets konkurrenskraft och samhällets beredskap. Detta är särskilt viktigt i ett elsystem där effektutmaningarna förväntas öka i takt med en omfattande elektrifiering av industri och transporter.

En hög andel variabel förnybar elproduktion, såsom vind- och solkraft, är en förutsättning för omställningen och en styrka för energisystemet. Samtidigt uppstår det periodvis elöverskott. Genom att ta tillvara dessa överskott, genom att exempelvis lagra elen som vätgas, kan Sverige öka nyttan av den fossilfria elproduktionen, stärka energisystemets effektivitet och skapa nya möjligheter för industriell utveckling och elektrifiering. Om elen inte används eller lagras riskerar den att gå förlorad genom nedreglering, vilket innebär att investeringar i fossilfri produktion inte utnyttjas fullt ut.

Mot denna bakgrund utgör produktion av vätgas genom elektrolys en central lösning. Genom att omvandla överskottsel till vätgas möjliggörs lagring av energi över tid och en flexibel användning i olika delar av energisystemet, inklusive omvandling tillbaka till el vid behov. Tekniker som bränsleceller och vätgasdrivna gasturbiner kan därmed bidra till att stärka leveranssäkerheten, särskilt i situationer med hög efterfrågan eller ansträngd effektbalans.

Invändningar om låg verkningsgrad i kedjan el–vätgas–el bör bedömas i ett systemperspektiv. När den el som används annars inte hade kunnat nyttiggöras saknar en direkt jämförelse med alternativ elanvändning relevans. Den centrala frågan är i stället om energin tas tillvara eller går förlorad. Att möjliggöra omvandling av överskottsel till vätgas och tillbaka till el innebär att en strategiskt viktig resurs kan nyttiggöras och bidra till energisystemets funktion.

Vidare underskattar en snäv analys av verkningsgrad den samlade nyttan i integrerade energisystem. Spillvärme från elektrolys och från elproduktion kan tas tillvara, exempelvis i fjärrvärmesystem eller industriella processer, vilket ökar den totala systemverkningsgraden. Sammantaget kan detta bidra till ett mer effektivt resursutnyttjande och stärka kopplingarna mellan el-, värme- och industrisystemen.

Att möjliggöra investeringsstöd för teknik som omvandlar vätgas till el är därmed en viktig del i att realisera potentialen i den förnybara elproduktionen och i att bygga ett robust och flexibelt energisystem. Utan sådana lösningar riskerar värdefull fossilfri el att gå förlorad, samtidigt som möjligheterna att upprätthålla leveranssäkerheten och möta ökade effektbehov försvagas. Mot denna bakgrund är det angeläget att regelverket justeras så att även investeringar i omvandling av vätgas till el kan omfattas av stöd inom Kraftlyftet. En sådan justering är en förutsättning för att stödet ska kunna bidra till ett robust, flexibelt och effektivt energisystem.

Slutsats

Kraftlyftet syftar till att stärka leveranssäkerheten i elsystemet och möjliggöra de investeringar som krävs för energiomställningen. För att stödet fullt ut ska kunna uppfylla detta syfte bör det även omfatta investeringar i teknik som möjliggör att förnybar eller koldioxidsnål vätgas omvandlas till el. En sådan ändring skulle stärka energisystemets flexibilitet, möjliggöra ett effektivare utnyttjande av överskott av fossilfri el och bidra till ökad leveranssäkerhet, konkurrenskraft och beredskap.

Energigas Sverige hemställer därför att regeringen ändrar förordningen (2025:1487) om statligt stöd för att förbättra leveranssäkerheten i elsystemet så att investeringsstöd får lämnas i enlighet med villkoren i kapitel I samt artikel 41 eller, i tillämpliga fall, artikel 36 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 (GBER).

Anna Wallentin
Avdelningschef
Marknad och Kommunikation

Anna Liljeblad
Ansvarig Distribution